

# ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՎՈՂ ՈՒՍՈՒՑՉԻ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Հետազոտության թեման՝ Սովորողների մեջ առարկայի նկատմամբ հետաքրքրության  
զարգացմանը նպաստող ռազմավարությունների կիրառում. տարբերակված  
ուսուցման միջոցով աշակերտների առաջադիմության բարձրացում  
Հետազոտող ուսուցիչ՝ Արմինե Հովհաննիսյան

Դպրոց՝ Ազարակի միջնակարգ դպրոց

Մենթոր ուսուցիչ՝ Սողոմոնյան Լուսինե

## Բովանդակություն

1.Նախաբան	3
2.Գրականության ակնարկ	5
3.Գործնական համատեքստ	7
1. Տարբերակված ուսուցման դրական և բացասական կողմերը	10
2. Տարբերակված ուսուցման ռազմավարությունը	11
3.Ներդասարանային տարբերակում՝ ըստ տարբեր բարդության աստիճանի առաջադրանքների կատարման	13
4.Տարբերակված տնային աշխատանքներ	19
4.Ամփոփում	20
5.Գրականության ցանկ	21

## Նախաբան

Յուրաքանչյուր սովորողի գործունեությունը խթանելու, ակտիվացնելու և շարունակաբար զարգացնելու նպատակով կրթության ոլորտում կատարվում են որոշակի բարելավումներ և մշակվում դասավանդման տարբեր մեթոդներ և ուղղվածություններ: Ուսուցման մեթոդները հաճախ ընկալվում են որպես դեղատոմս: Երբեմն նշվում է, որ այս կամ այն մեթոդը կիրառելու դեպքում մենք կկարողանանք հասնել մեր նպատակին: Յուրաքանչյուր դաս, յուրաքանչյուր դասարան տարբեր է: Մեկ դասարանում աշխատող մտեցումը կարող է մի այլ դասարանում չաշխատել: Հետևաբար՝ ուսուցման մեթոդներն ու հնարները պետք է ընկալել որպես գործիքներ, որոնց կիրառման մասին որոշումը կայացնում է ուսուցիչը: (Խաչատրյան Ս., 2020, էջ 21) :

Յուրաքանչյուր ոք պետք է գիտակցի, որ լեզուն մտածողության հիմնական միջոցն է: Մայրենի լեզուն մեզ օգնում է արտահայտել սեփական մտքերն ու հույզերը, շփվել մարդկանց հետ, հասկանալ շրջապատող աշխարհը և մարդկանց, գրական-գեղարվեստական արժեքներին հաղորդակից դառնալ: Լեզուն մեզ բացառիկ հնարավորություն է տալիս դրսևորելու մեր ստեղծագործական ունակությունները: Գրականության և ֆերականության ուսուցման գլխավոր նպատակը մայրենի լեզվի գերազանց իմացության ապահովումն է: Մայրենի լեզուն կրթության լեզուն է: Ուստի կարևորելով հայոց լեզու և գրականություն առարկաների իմացությունը՝ ես որոշեցի իմ հետազոտական աշխատանքը իրականացնելու համար ընտրել տարբերակված ուսուցումը՝ առարկաների առաջադիմությունը բարձրացնելու նպատակով:

Հետազոտության համար խնդրի առարկա է հանդիսացել առարկաների դասին ամբողջական չմասնակցելու հարցը: Իմ մանկավարժական գործունեության ընթացքում ես դասավանդել եմ տարբեր դասարաններում, ուսուցանել եմ զարգացվածություն ունեցող տարբեր աստիճաններ ու մակարդակներ ունեցող առարկաների, մշտապես փորձել եմ գտնել առարկաների ուսումնական գործունեությունը խթանող, ակտիվացնող ու զարգացնող մեթոդներ և ուղղվածություններ: Արդյունքում եկել եմ այն եզրակացության, որ նույն առարկաները մենք չենք կարող հանձնարարել ամբողջ դասարանին և նրանցից նույն արդյունքը պահանջել: Յուրաքանչյուր առարկա պետք է իր հնարավորությունը համապատասխան առաջադրանք ստանա:

Տարբերակված ուսուցման խնդիրներն են՝

1. մոտիվացիայի բարձրացումը, որը ստիպում է սովորողին աշխատել, որի ընթացքում ինքը կատարելագործվում է
2. յուրաքանչյուր աշակերտի սովորեցնել իր ունակություններին համապատասխան
3. սովորողին տալ իր գործողությունների ընտրության անկախություն, ստեղծագործականություն, ինքնագնահատում
4. սովորողին պատրաստել բարձրագույն կրթության

Ուսումնական գործընթացում այս խնդիրների լուծման համար արդյունավետ է կիրառել տարբերակված ուսուցում, որի դերն այսօր խիստ կարևորվում է:

Տեղին է հիշել Ալբերտ Էյնշտեյնի այս հայտնի խոսքը. «Մենք բոլորս հանճարներ ենք, բայց եթե դուք պետք է ձկան մասին դատեք նրա ծառը բարձրանալու կարողությամբ, ապա նա ողջ կյանքը կապրի իրեն ամենավերջին անհաջողակը համարելով»: Բացարձակ անընդունակ աշակերտ չկա, յուրաքանչյուր աշակերտի մեջ էլ կան ուժեղ կողմեր, և հնուտ մանկավարժը ուսուցումը պետք է կազմակերպի՝ հիմնվելով այդ կողմերի վրա:

Տարբերակված ուսուցման նպատակներից է ուժադրության կենտրոնում պահել ոչ միայն այն աշակերտներին, ովքեր հետ են մնում կրթական ծրագրերից, այլ նաև նրանց, ովքեր ունեն մեծ հետաքրքրություններ, ընդունակություններ և առաջադիմություն՝ առարկան ավելի խորը ուսումնասիրելու համար: Այդ իսկ պատճառով էս իմ դասաժամերին նման աշակերտների նկատմամբ կիրառեցի տարբերակված ուսուցում:

#### Գրականության ակնարկ

Ներկա ժամանակներում դպրոցներում լայնորեն կիրառում են տարբերակված ուսուցումը՝ որպես նորարարություն, որը հնարավորություն է տալիս բարելավել յուրաքանչյուր ուսումնառողի կրթական կարիքները՝ իր ունակությունների, շահերի և հնարավորությունների սահմաններում: (

**Зарецкий**

**В.К., 2004, էջ 3):**

Տարբերակված ուսուցում կիրառում են ոչ միայն այն դեպքում, երբ աշակերտներին առանձնացնում են ըստ ունակությունների, այլ նաև այն դեպքում, երբ նրանք չեն կարողանում

լիովին յուրացնել ուսումնական ծրագրերը: Օրինակ անհամերաժխ ընտանիքների շատ երեխաներ, ունենալով ոչ նորմալ հաղորդակցման խնդիրներ, դպրոցը միակ տեղն է, որտեղ նրանք կկարողանան ձեռք բերել այդ հմտությունները: Տարբերակված ուսուցումն այս դեպքում կբերի բացասական արդյունքներ: Այդ իսկ պատճառով առաջարկվում է տարբերակված ուսուցման փոխարեն իրականացնել ինտեգրված ուսուցում: ԱՄՆ-ի և Արևմտյան Եվրոպայի սահմանադրության համաձայն՝ միևնույն դասարանում կարող են սովորել տարբեր հաճախումայություն , հուզական, նաև վարքագծային խանգարումներ ունեցող երեխաներ: Նրանց հետ պետք է աշխատեն հոգեբաններ, սոցիալական աշխատողներ, ուսուցչական կոլեկտիվ, որոնք կփորձեն ազդել ոչ միայն երեխաների վրա, այլև նրանց ծնողների հետ աշխատելով՝ ստեղծել հատուկ պայմաններ նրանց զարգացման և ինտեգրման համար: Օրինակ Նիժնի Նովոբորոն ստեղծվել է <<Նորդիս>> դպրոցը՝ հիմարների և թույլ լսողություն ունեցող երեխաների համար, որտեղ նրանք սովորում են խոսել ռուսաց լեզվով, երգել, պարել , անգամ շփվել օտար լեզուներով: Որոշ ժամանակ անց այս երեխաները սկսում են սովորել հանրակրթական դպրոցներում նորմալ երեխաների հետ՝ յուրացնելով դպրոցական ծրագրերը: Պարզապես ինտեգրված ուսուցման ժամանակ պետք է կիրառել համապատասխան գործիքներ: ( Зарецкий В.К., 2004):

Հանրակրթության առջև դրված ժամանակակից պահանջները բնութագրվում են ուսուցման մարդասիրական ուղղվածությամբ: Այդ գործընթացն առաջին հերթին դրսևորվում է սուբյեկտ-սուբյեկտ հարաբերությունների ստեղծմամբ, այսինքն՝ աշակերտը դիտարկվում է ոչ թե որպես մակալարժակական ներգործության օբյեկտ, այլ որպես սուբյեկտ՝ իր ներաշխարհով, արժեքային համակարգով, անհատական առանձնահատկություններով և այլն: Եվ սա բնական է, քանի որ մարդն աշխատում է ստեղծագործաբար, եթե նա ազատ է: Առավել ևս՝ դպրոցականը, որը դեռևս չունի ստեղծագործաբար աշխատելու փորձ, կարողությունների անհրաժեշտ մակարդակ, որպեսզի դառնա ինքնուրույն մտածող, արարող անհատ, նա պիտի իր գործունեությունը ծավալի՝ զգալով ապահով, ազատ ինքնադրսևորման համար իրեն տրված հնարավորությունը: (Մակալարժակական միտք 117, 2013):

Ուսուցիչները միշտ խոսում են աշակերտների անհատականության մասին, բայց չկա հստակեցում, թե ինչպես հաշվի առնել սովորողի առանձնահատկությունները: (Зинудин А. А., 2004):

Դրա համար առաջարկվում է տարանջատել «տարբերակում» և «անհատականություն» հայեցակարգերը: Առաջին հայացքից դրանք նույնն են թվում, բայց դա այդպես չէ: Տարբերակման ժամանակ հաշվի են առնվում սովորողների գերիշխող հատկությունները ( խմբի առանձնահատկությունները), իսկ անհատականության ժամանակ հաշվի են առնում սովորողի սովորողի անձնային առանձնահատկությունները: Եվ այստեղ ի հայտ է գալիս տարբերակված ուսուցումը՝ որպես ուսումնառության պայման և միջոց: Ուսումնառություն կազմակերպելիս պետք է

հաշվի առնել ուսումնառության ոճերը: Օրինակ՝ մաթեմատիկական և արվեստի ուղղվածությունն ունեցող դպրոցական աշակերտներին խնդրեցին վերարտադրել տարբեր տառատեսակներով և գույներով թվեր: Մաթեմատիկները վերարտադրեցին միայն թվերը, իսկ արվեստագետները՝ գույները և տառատեսակները: Դա է պատճառը, որ նույն նյութն հաղորդելիս պետք է ընտրել տարբեր գործիքներ:

Ուսուցիչը պետք է հաշվի առնի յուրաքանչյուր աշակերտի զարգացման հնարավորությունները, առանձնահատկությունները, հետաքրքրությունները և ուսումնական նյութի բարդությունը:(Веденина Т. И.,2007) : Ինչքան էլ ուսուցիչը լինի հմուտ, ինչպիսի մեթոդներ էլ կիրառի, նա չի կարող բոլոր սովորողների մոտ նույն արդյունքը գրանցել: Այդ իսկ պատճառով առաջ է գալիս տարբերակված ուսուցման անհրաժեշտությունը:

Տարբերակված ուսուցումը կարելի է կիրառել դասապրոցեսի ցանկացած ժամանակահատվածում, անգամ նոր նյութն հաղորդելուց հետո: Տարբերակված ուսուցման ժամանակ պետք է հաշվի առնել գործողությունների հետևյալ հաջորդականությունը՝ (Веденина Т. И.,2007) :

1. նյութի ուսումնասիրում
2. տարբեր գործիքների կիրառում
3. տարբեր մակարդակի թեստերի կազմում և գրավոր ներկայացում
4. հին և նոր գիտելիքների միջև կապի ստեղծումը
5. արդյունքների ֆենաթիվումը

Տարբերակված ուսուցման ժամանակ յուրաքանչյուր սովորող ունի ակադեմիական նվաճումների գրանցամատյան, որտեղ նա ինքն է գնահատում իր գիտելիքները, ձեռք բերած հմտությունները և այն համեմատում ուսուցչի գնահատականի հետ: Նման եղանակով յուրաքանչյուր սովորող կարող է ստանալ բարձր գնահատական, եթե կատարի իր առջև դրված հանձնարարությունը: Ինքնագնահատումը կարևոր է, քանի որ սովորողը գնահատում է իր սկզբնական արդյունքները՝ ձեռք բերած նոր արդյունքների հետ համեմատելով:( <https://forum.amedu.am/>)

Տարբերակված ուսուցման ժամանակ ուսուցիչը հնարավորություն ունի ֆեզդիս կերպով կազմակերպել դասապրոցեսը՝ հաշվի առնելով դասապրոցեսի բոլոր էլեմենտները: Բոլոր դասերին տարբերակված ուսուցում կազմակերպելիս շեշտը դրվում է տարբեր մակարդակներով գիտելիքների յուրաքանչյուր վրա՝ ցածր մակարդակից բարձրին անցնելով: Տարբերակված ուսուցում չի նշանակում, որ սովորողների մի մասին տրվում է ուսումնական նյութի մեծ ծավալ, մյուսներին՝ փչ: Ո՛չ:

Ուղղակի յուրաքանչյուր ուսումնառող պետք է յուրացնի ուսումնական նյութի նվազագույն շեմը, իսկ այն սովորողը, որն ունի մեծ պոտենցիալ, չպետք է կորչի՝ մնալով նվազագույն շեմում:

Տարբերակված ուսուցման ուղղվածությունները.

Տարբերակված ուսուցման ժամանակ կիրառվում են ամենատարածված հետևյալ ուղղվածությունները՝

Տարբերակում

- ✓ ըստ առաջադրանքների
- ✓ ըստ ռեսուրսի
- ✓ ըստ ժամանակի
- ✓ ըստ օժանդակության
- ✓ ըստ արդյունքի

Այս ուղղվածություններից յուրաքանչյուրը կարելի է կիրառել ինչպես առանձին, այնպես էլ մի ֆանիլը միաժամանակ: Օրինակ՝ ուսուցիչը, մետադիտարկման տակ պահելով իր աշակերտներին, կարող է իր որևէ թույլ առաջադիմության տեր աշակերտին ընդգրկել բարձր առաջադիմություն ունեցող խմբում՝ թույլին հնարավորություն տալով պատասխանել պարզ առաջադրանքների հարցերին: Կամ եթե աշակերտը դժվարանում է գրավոր ներկայացնել առաջադրանքները, ապա կարելի է նրան հնարավորություն տալ պատասխանը ներկայացնել գրաֆիկի կամ որևէ սխեմայի օգնությամբ:

Հաշվի առնելով կրթական կարիքները՝ տարբերակված ուսուցում իրականացնում են նաև կազմակերպչական ուղղվածություններից ելնելով՝ միևնույն ունակությունների տեր աշակերտներին նույն հոսքում ուսուցանելով:(Ամիրջանյան Յու. Ա., Սահակյան Ա., 2005):

Իմ կատարած դասի միջոցով ներկայացնում եմ ուսուցման տարբերակումն ըստ առաջադրանքի, որտեղ կիրառել են նաև օժանդակություն ըստ անհրաժեշտության ուղղվածությունը: Փորձը կատարել եմ 6-րդ դասարանում: Դասարանում կա 22 աշակերտ: 5 աշակերտի սվեցի առաջին մակարդակի հարցերը, 12 աշակերտի սվեցի 2-րդ մակարդակի հարցերը, 5 աշակերտի՝ 3-րդ մակարդակի հարցերը:

Արդյունքում ունեցանք հետևյալ պատկերը՝

Առարկա՝ Մայրենի

Դասարան՝ 6-րդ

Թեմա՝ Վ. Անանյան «Անձրև»

Դասի տիպը՝ Նոր նյութի հաղորդման դաս



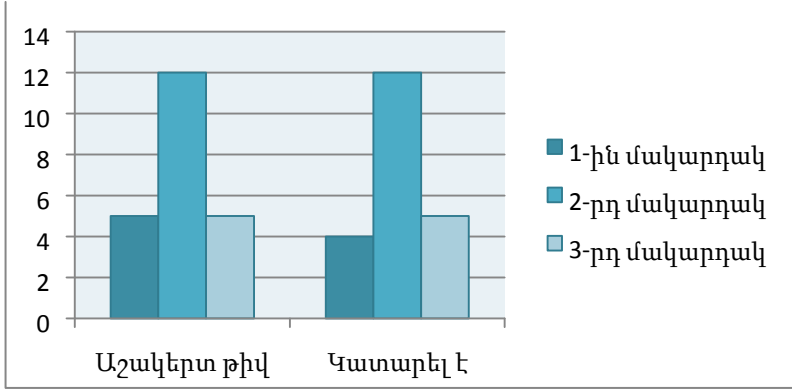
2-րդ մակարդակ

1-ին մակարդակ

Կարդա՛ ամբողջ տեքստը, փորձի՛ր ստեղծագործաբար պատմել: Փորձի՛ր շարադրել ստեղծագործությունը հեղինակի մոր անունից՝ հավելելով նրա ապրումները:

Կարդա՛ 1-ին և 2-րդ հատվածը, առանձնացրո՛ւ հատվածներում գլխավոր միտքն արտահայտող նախադասությունները:

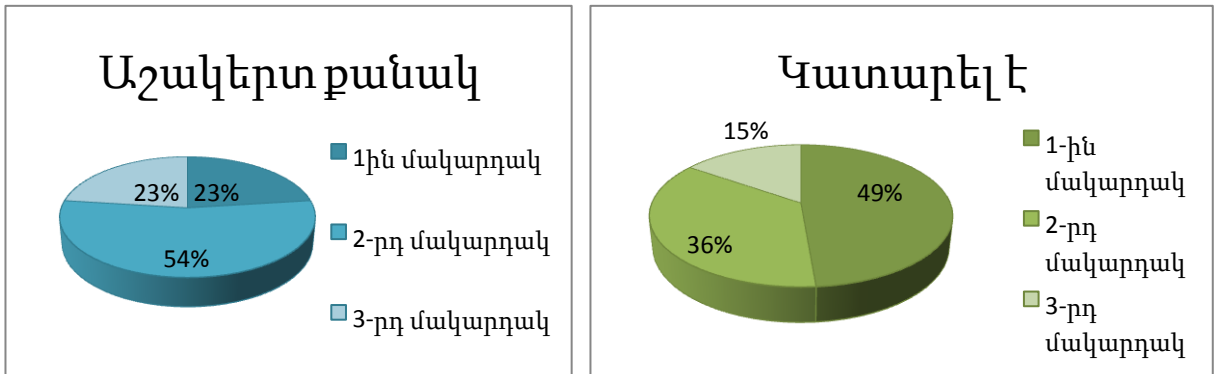
Կարդա՛ ստեղծագործության առաջին հատվածը և պատմի՛ր տեքստին մոտ բառերով



Շոօմնածի սկառտմնով ստտեռնած է սառեռտտեռի քանան ու

3-րդ մակարդակ

կատարված աշխատանքներն:



Այսպիսով տարբերակվում է շերտավորված ուսուցման երկու տեսակ՝

ա) արտաքին՝ հատուկ դպրոցներ, կամ դասարաններ, որտեղ ընդգրկվում են որոշակի անհատական ընդունակություններով օժտված աշակերտներ, սեր ու հետաքրքրություն որևէ առարկայի նկատմամբ, բարձր առաջադիմություն ուսման մեջ, բնագիտամաթեմատիկական կամ հումանիտար թեմանով դասարաններ և այլն:

բ) ներքին՝ սա ենթադրում է դասարանի ներսում որոշակի խմբերի կազմավորում, որտեղ աշխատում են ֆիչ թե շատ նման ընդունակություններ ու կարիքներ ունեցող աշակերտներ:

Տարբերակված ուսուցումն իրականացվում է երեք հիմնական փուլերով.

- Իմանալ յուրաքանչյուր աշակերտի անհատական առանձնահատկությունները,
- Խմբավորել աշակերտներին ըստ իրենց անհատական առանձնահատկությունների
- Տարբերակել յուրաքանչյուր խմբի ուսումնական գործընացը

Այս փուլերից յուրաքանչյուրը դժվար է յուրովի: Յուրաքանչյուր ուսուցիչ ունի իր մոտեցումը աշակերտների խմբերի ընտրության հարցում: Իմ տեսանկյունից ավելի նիւտ կլինի երեխաներին չբաժանել «թույլների» և «ուժեղների», այլ վերագրել երեք պայմանական խմբի: Այս խմբերը մշտական չեն, դրանց կազմը կարող է փոխվել:

Խումբ 1 - մշտական լրացուցիչ օգնություն պահանջող երեխաներ:

Խումբ 2 - երեխաներ, ովքեր կարող են ինքնուրույն հաղթահարել:

Խումբ 3 - երեխաներ, ովքեր կարողանում են կարճ ժամանակում հաղթահարել նյութը և օգնություն ցուցաբերել ուրիշներին:

Ներդասարանային տարբերակում՝ ըստ տարբեր բարդության աստիճանի առաջադրանքների

կատարման

Ներդասարանային տարբերակման ամենատարածված ձևը աշակերտների կողմից տարբեր բարդության աստիճանի առաջադրանքների կատարումն է:

1-ին մակարդակում աշակերտին հանձնարարվում է կարգալուսումնական նյութը, պատմել՝ առանձնացնելով գլխավոր մտքերը

2-րդ մակարդակում աշակերտին հանձնարարվում է կարգալուսումնական նյութը, կազմել պլան և հարցադրումներ:

3-րդ մակարդակում աշակերտին հանձնարարվում է կարգալուսումնական նյութը, տալ նյութի համառոտ բնութագրությունը, սեփական դիրքորոշումը արտահայտել:

Աշակերտների անհատական կարողությունները հաշվի առնելով կարելի է ցուցաբերել նման մոտեցում.

**Մակարդակ 1**

Կարդացած տեքստի բովանդակությունը հասկանալ:

Տեքստում նկարագրված իրադարձությունների հաջորդականությունը հասկանալ:

Բառի հիմնական բաղադրիչները խմանալ. արմատ, ածանց Բառի մեջ կարողանալ տարբերակել արմատն ու ածանցը:

**Մակարդակ 2**

Հասկանալ կարդացածի վերաբերյալ առաջադրված հարցերը;

Դրսևորել վերաբերմունք գործող անձանց, արարքների նկատմամբ: Իմանալ բառի տեսակներն ըստ կազմության:

Պարզ և բարդ բառերն տարբերակել:

**Մակարդակ 3**

Կարդացածի վերաբերյալ առաջադրված հարցերը հասկանալ:

Դրսևորել վերաբերմունք գործող անձանց, արարքների նկատմամբ, նրանց զգացական ապրումները հասկանալ:

Իմանալ բառի տեսակներն ըստ կազմության:

Տարբերակել պարզ և բարդ բառերը:Աշխատանքը կատարելիս ցուցաբերել ստեղծագործական մոտեցում:

Շերտավորված ուսուցման ժամանակ ուսուցիչն ընտրում է առաջադրանք յուրաքանչյուրի համար: Կան նաև դեպքեր, երբ աշակերտն է ընտրում իր առաջադրանքը: Այս դեպքում ուսուցիչը պարտավոր է նախապես աշակերտներին ներկայացնել առաջադրանքի բարդությունը, բայց ընտրությունը թողնել աշակերտին: Մյուս դեպքում աշակերտները իրենք են որոշում առաջադրանքի բարդությունը, իրենք էլ ընտրում: Իսկ կամավոր ընտրության սկզբունքով կատարվող առաջադրանքները կարող են նաև աշակերտները իրենք գտնել ու առաջարկել: Առաջադրանքները կարող են նպատակաուղղված լինել թեմայի յուրացմանը կամ էլ բացթողումների լրացմանը:

Տարբերակված ուսուցումը հնարավորություն է տալիս աշակերտին որոշել, թե ուսումնական նյութի յուրացման  $n^{\circ}$  մակարդակը կարող է հաղթահարել: Սակայն անհրաժեշտ պայման է, որ այն չպետք է ցածր լինի պարտադիր նվազագույն մակարդակից, և ուսուցիչը ուսումնական նյութը պետք է ներկայացնի առավելագույն մակարդակով: Եթե մի աշակերտ ցանկանում է առարկան ուսումնասիրել նվազագույն մակարդակով, իսկ մյուսն՝ առավելագույն, ապա այդ հնարավորությունը նա պիտի ստանա:

Այսպիսով, տարբերակումը հաշվի է առնում ոչ միայն աշակերտների ինտելեկտուալ ընդունակությունները, այլև հետաքրքրությունները;

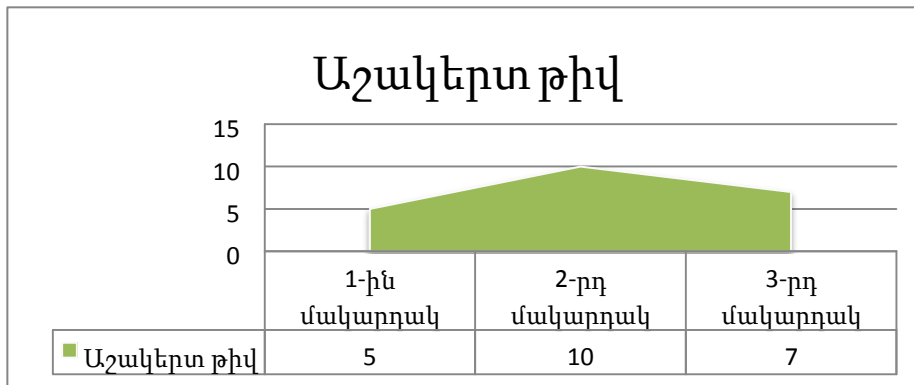
Այսպիսի մի փորձ ևս կատարեցի: Ներկայացրի աշակերտներին առաջադրանքները, իսկ ընտրությունը թողեցի իրենց:

Առարկա՝ Մայրենի դասարան՝ 6-րդ

Թեմա՝ Վ. Անանյան «Անձրև»

1-ին մակարդակ՝ Գտնե՛լ տրված բառերի հոմանիշները. մառախուղ, երկյուղ, անարատ, մեղամաղձոտ  
2-րդ մակարդակ՝ Գրե՛լ տրված բառերի հոմանիշները և կազմե՛լ բառակապակցություններ. մառախուղ, երկյուղ, անարատ, մեղամաղձոտ  
3-րդ մակարդակ՝ Գտնե՛լ այս բառերի հոմանիշները և կազմե՛լ կապակցված խոսք. մառախուղ, երկյուղ, անարատ, մեղամաղձոտ

Դասարանի 22 աշակերտից 10-ը ընտրեցի 1-ին մակարդակ, սակայն հաղթահարելուց հետո անմիջապես անցան 2-րդ մակարդակի հարցին: 2-րդ մակարդակ ընտրեցի դասարանի 10-ը աշակերտ, իսկ 3-րդ մակարդակ միանգամից ընտրեցին 2 աշակերտ: Սակայն քանի որ նրանց տրված էր հնարավորություն հարցը հաղթահարելու դեպքում կատարել մյուս առաջադրանքը, արդյունքում ունեցանք հետևյալ պատկերը՝



Շերտավորված ուսուցման ժամանակ որոշակիացվում է գիտելիքի ընկալման 3 մակարդակներ՝

- 1-ին մակարդակ (նվազագույն մակարդակ) - Մտապահեցի, հասկացա, վերարտադրեցի
- 2-րդ մակարդակ(միջին մակարդակ) - Յուրացվել է և կիրառվում է միջին իրավիճակում
- 3-րդ մակարդակ(բարձր մակարդակ) – Յուրացվել է և կիրառվում է ոչ ստանդարտ վիճակում, աշխատանքին մոտենում է ստեղծագործաբար

Ներկայացնեմ մեկ օրինակ իմ կատարած աշխատանքից

Առարկա՝ Մայրենի դասարան՝6-րդ

Թեմա՝ Վ. Անանյան «Անձրև»

Դասի տիպը՝ Անվտվման դաս

1-ին մակարդակ՝ Ստեղծագործության համար նոր վերնագիր գտի՛ր, բացատրի՛ր ընտրությունը:

Բնութագրի՛ր հեղինակի մայրիկին:

2-րդ մակարդակ՝ Նկարագրի՛ր անձրևը և բառերով: Տեքստում գտի՛ր

ժողովրդախոսակցական բառերը և դրանք փոխարինի՛ր գրական լեզվին հատուկ ձևերով:

3-րդ մակարդակ՝ Հորինի՛ր գրույց հեղինակի մոր հետ: Համեմատի՛ր ստեղծագործությունը: «Գրառումներ իմ կյանքից» ստեղծագործության հետ

Արդյունքում ստացանք հետևյալ պատկերը՝

1-ին մակարդակը հաղթահարեցին՝ 7 աշակերտ

2-րդ մակարդակը հաղթահարեցին՝ 12 աշակերտ



2-րդ և 3-րդ խումբ՝ 12 աշակերտ

4-րդ խումբ՝ 5 աշակերտ

Այսպիսով՝ տարբերակված ուսուցումը իրականացնելիս հաշվի է առնում՝

- սովորողի պատրաստակամությունը կամ կարողությունները
- հետաքրքրությունների շրջանակը
- ուսումնառության սեռը

Այսինքն՝ սովորողի մեջ շարունակական զարգացում է տեղի ունենում, մտավացիայի դրսևորում և արդյունավետության բարձրացում: Այս դեպքում հիանալի միջոց են Բլումի և Անդերսոնի աստիճանակարգերը: Սա մտածական և խնայական մակարդակների աստիճանակարգ է, համաձայն որի կարելի է իրականացնել տարբերակված ուսուցում: Աստիճանակարգի հիմքում հիշելն է, որպես նվազագույն շեմ, և գնահատելը, ստեղծելը, որպես առավելագույն շեմ: Այսինքն.

1-ին մակարդակի համար ընտրում ենք տախտնամիայի ստորին հատվածը: Երկրորդ մակարդակի համար՝ միջինը և երրորդ մակարդակի համար ընտրում ենք բուրգի գագաթը, այն է՝ հիշել, գնահատել, ստեղծել

Այս նմուշով ներկայացնեն 6-րդ դասարանի «Մայրենի» դասագրքից մի օրինակ: Այսպես՝

Առարկա՝ Մայրենի

Դասարան՝ 6-րդ

Թեմա՝ Գ. Մահարի «Իմ տատը»



## Տարբերակված տնային աշխատանքներ

Աշակերտների ինֆորմացիոն աշխատանքի հիմնական ձևը տնային առաջադրանքն է: Աշակերտներին տրվող տնային հանձնարարությունները բազմազան են ու բազմաբնույթ: Տնային առաջադրանքների գլխավոր առանձնահատկությունը ինֆորմացիոնության ապահովումն է: Տնային առաջադրանքները հանձնարարելիս ուսուցիչը պետք է հաշվի առնի աշակերտների ընդունակությունները, հետաքրքրությունները, գիտելիքները:

Շատ ուսուցիչներ մեծ ծավալի տնային առաջադրանք են հանձնարարում ամբողջ դասարանին, հաշվի չառնելով այն հանգամանքը, որ բոլոր աշակերտները չունեն ընդունակության, զարգացման միևնույն աստիճանները: Տնային առաջադրանքի միջոցով երեխաներին դաստիարակելը բերում է մի շարք խնդիրներ, օրինակ թույլ կամ միջին կարողությունների սեր երեխան ստիպված է լինում դիմել ծնողի գնությանը՝ այդ մեծ ծավալի տնային առաջադրանքը կատարելու համար: Բայց ոչ բոլոր ծնողներն են ի վիճակի օգնել երեխաներին, շատերը չունեն բավարար գիտելիքներ և ընդունակություններ, առողջական վիճակը լավ չի, տրամադրությունն է ընկած և այլն: Եվ տնային առաջադրանքը երեխաների համար դառնում է տառապանք, քանի որ նրանք չեն կարողանում կատարել այդ առաջադրանքները:

Այսպիսով, ուսուցիչը տնային հանձնարարություն տալուց առաջ պետք է հաշվի առնի յուրաքանչյուր աշակերտի կարողություններն ու հմտությունները, ամեն մեկին իր ուժերի չափով առաջադրանք տա:

Ամփոփում



Ուսումնասիրելով հետազոտության արդյունքները՝ ես եկա այն եզրահանգմանը, որ տարբերակված ուսուցումը կարող է նպաստել աշակերտների առաջադիմության բարձրացմանը:

Տարբերակված ուսուցումը փորձնական նպատակով կիրառեցի 6-րդ դասարանում: Եվ տեսա, որ արդյունքները հիանալի են: Մինչ այդ, դասարանի աշակերտների մի մասն էր մասնակցում դասին, մի մասը՝ մասամբ, իսկ մի մասն էլ ընդհանրապես չէր մասնակցում, անտարբեր էր: Իսկ տարբերակված ուսուցման ժամանակ, երբ յուրաքանչյուր աշակերտ, իր գիտելիքներին, կարողություններին և հմտություններին համապատասխան հանձնարարություն էր ստանում, սկսում էր ակտիվություն ցուցաբերել և մասնակցում էր դասին:

Տարբերակված ուսուցումը անհատական և խմբային ձևերով փորձեցի և համոզվեցի, որ երկու դեպքում էլ արդյունավետ է՝ կախված դասի նպատակներից և բովանդակությունից:

Համոզվեցի նաև, որ տարբերակված ուսուցումը ունի ավելի շատ դրական, քան բացասական կողմեր:

Ուսուցման այս ձևը արդյունավետ է ոչ միայն քույլ աշակերտների համար, այլ նաև օժտվածների, քանի որ օժտված երեխաները հանձնարարությունը շուտ էին կատարում և անգործ նստում, իսկ երբ նրանք ստացան իրենց գիտելիքներին համապատասխան հանձնարարություն, սկսեցին հետաքրքրվել և աշխատել: Շատ կարևոր էր նաև տնային հանձնարարության տարբերակումը: Սկսեցի յուրաքանչյուր աշակերտի տնային հանձնարարությունը տալ իր հնարավորություններին և ընդունակություններին համապատասխան, որպեսզի տնային հանձնարարության կատարումը չդառնա տառապանք, այլ աշակերտները ինքնուրույն այն կատարեն, չդիմեն ուրիշների օգնությանը:

Ամփոփելով հետազոտական աշխատանքս՝ եկա այն եզրակացության, որ արդի կրթական համակարգում շատ է կարևորվում տարբերակված ուսուցման դերն ու նշանակությունը: Այն արդի կրթության հիմնադրերից մեկն է հանդիսանում:

#### Գրականության ցանկ

1. Ամիրջանյան Յու. Ա., Սահակյան Ա. Ս. ,Մանկավարժություն, Մանկավարժ 2005:
2. Խաչատրյան Ս., Ուսուցման արդյունավետ հնարներ, Երևան, 2020:
3. Մակավարժական միտք 117 ,Զանգակ, 2013:
4. Веденина Татьяна Ивановна ,Дифференциация обучения как важный фактор развития познавательных интересов школьников, МОУ <<Нижеиртышская средняя общеобразовательная школа>>,2007:
5. Зарецкий В. К. ,Проблемы дифференцированного обучения и возможности интеграции,, ИПИ, Москва 2004:

6. Зинудин Абасович Абасов , Дифференциация обучения : сущность и формы, Журнал директор школы, 2004:
7. <https://forum.armedu.am/forum/>
8. <https://coppershop.ru/hy/uhod-za-volosami/realizaciya-principov-individualnogo-idifferencirovannogo.html>